

OM GÅRDSNAMNEN I OVANSJÖ.

AV HARALD NYSTRÖM.

Som ett ganska värdefullt resultat av den släktgårdsforskning, som nyligen företagits i vårt län, kan bl. a. räknas, att det genom densamma i många fall blivit möjligt att förklara härledningen av de gamla, ofta så underligt klingande gårdsnamnen.

Dessa gårdsnamn ha naturligtvis i ganska stor utsträckning förändrats under tidernas lopp, men å andra sidan måste det förvåna, huru segt de ofta bibehållits genom århundraden. De flesta av de gamla släktgårdarnas namn kunna redan genom den undersökning, som nu företagits, påvisas räkna sitt ursprung från 1600-talet, och sannolikt är, att en del av dessa namn äro ännu äldre.

Gårdsnamnens bildning kan sägas vara en direkt fortsättning av byanamnens, ja, våra byanamn ha en gång inte varit något annat än gårdsnamn. Anledningen till bägges uppkomst måste ha varit densamma, och sättet för de båda namnslagens bildning företer även vissa likheter. När de första byarna grundades, bestodo de väl från början i regel av en enda gård, som fick sitt namn efter ägaren (så i Ovansjö: Hillsta, Åttersta och det nu försvunna Grimsta) eller efter belägenheten (t. ex. Bro, Vall). När sedan gårdarna inom de efter hand växande byarna behövde åtskiljande beteckningar, skedde deras namngivning efter liknande grunder. Liksom byanamnen ha sin historia, präglad av olika tiders sed och behov, så ha även gårdsnamnen sin.

Förekomsten av särskiljande gårdsnamn är lika gammal som bygden, men det är därför inte lika säkert, att gårdsnamnen under alla tider lika troget följt gårdarna generation efter generation. Det är tvärt om mycket möjligt, att gårdsnamnen till en början, medan gårdarna voro få, mera voro underkastade växling än i senare tider. Något bestämt kunna vi inte veta därom, men vad vi klart kunna se är, att vid mitten av 1600-talet en fast gårdsnamnstradition utbildas i vår bygd, så att de flesta av Ovansjö sockens äldre gårdar ännu efter århundraden nämnas med namn, som bildats vid denna tid och årtiondena närmast därefter.

Detta märkliga förhållande är ingalunda beroende på en tillfällighet lika litet som det framkallats genom en myndighets påbud, utan det får sin mycket naturliga förklaring genom det faktum, att gårdarnas antal inom byarna under 1600-talet och tiden närmast därefter så kraftigt tillväxte, att man i åtskiljandets intresse behövde mera fasta gårdsnamn än förr. Och än i dag veta vi alla, huru förträffliga dessa gamla gårdsnamn äro som igenkänningstecken på gårdarna och på dem som där bo.

De äldsta bevarade gårdsnamnen i Ovansjö äro allesammans av en typ, som vi här kunna kalla *ägaretypen*. De utgöras av genitivformen av ägarens namn. Namnen av denna typ äro av lätt insedda skäl de ojämförligt talrikaste, och än i dag bilda vi nya gårdsnamn av denna typ, när inte ägaren förekommer oss med en namngivning av annat slag.

Gårdsnamnen av denna typ äro dels enkla, dels sammansatta, och av dessa är den enkla gårdsnamnsformen äldst. Under medeltiden och även senare nämndes bonden oftast med endast sitt förnamn, t. ex. Jöns i Mom, och därför blev namnet på hans gård av samma enkla typ »Jönnes». Några av dessa enkla gårdsnamn i Ovansjö kunna ock bevisas äga en mycket hög ålder, t. ex. Jönnes i Mom, Jugas i Åttersta, Bengters i See, Hönjes i Österberg, Lammörs i Yttermyra, vilka tydligen äro från 1500-talet, ja möjligen än äldre. Gården n:r 8 i Åttersta, Jugas, är uppkallad efter en Johan. Namnet Johan skrevs på 1500-talet Jogan eller Jugan. Någon Jugan kan emellertid ej upptäckas i gårdens långa ägareförteckning, som går tillbaka till 1541. Mellan åren 1610—1640 äges den av Joen Hansson. Visserligen skrives han aldrig i längderna med namnet Johan eller Jogan utan som Joen, som vanligen är beteckningen för Jöns, men det är möjligt, att skrivare undveko den redan då föråldrade men i bygden kanske ännu kvarlevande namnformen och ersatte den med en modernare. I annat fall måste här antagas, att gårdsnamnet har medeltida ursprung. Av namnet Johan blir på 1600-talet Jon. Därav gårdsnamnet »Jonsas» Åsen n:r 2 och »sJons» Åsen n:r 3 vid mitten av samma århundrade. På 1700-talet blir av samma namn Jan, som under århundradets sista hälft i kyrkböckerna skrives på franskt manér Jean. Av detta Jan bildas vid denna tid gårdsnamnet »Jännes» och »Jänisas».

Under hela 1600-talet tillkomma nya gårdsnamn av denna äldre och osammansatta typ, mot århundradets slut dock mest i sådana fall, där ägarens namn är egenartat (Värnikas i Sunnanå, Ingels i Österberg) eller där endast en, två eller högst tre gårdar finnas i byn (Ny-

gården, Stocksbo). Även under 1700-, ja t. o. m. 1800-talet ha gårdsnamn av denna äldre typ nybildats, såsom Åsen s. 6 »Jönnes», Sätra s. 3 »Andersas», Österberg s. 4 »Pers», men de äro att betrakta som sällsynta undantag från regeln, vilken är att gårdsnamnen vid denna tid bildas av sammansatta (d. v. s. av både för- och tillnamn bestående) ägarenamn.

Av de sammansatta gårdsnamnen i Ovansjö finns inget, som kan härledas från tiden före år 1600, men redan under 1600-talets förra hälft blir denna namnbildningsform mycket vanlig. Vi behöva ej söka länge för att finna exempel härpå. Redan i början av det gamla sockenvarvet möta vi gårdarna Mom n:r 1 »Ol'Hans» och Mom n:r 2 »sMicks», och när vi nu veta, att den förra gården 1607—1652 ägdes av en Olof Hansson och den senare 1610—1630 av en Anders Mickelsson samt att dessa namn sedan icke burits av någon av dessa gårdars ägare, torde frågan om tiden för dessa gårdsnamns bildning vara besvarad. Och när vi strax därefter finna, att vid samma tid även en tredje av byns fyra gårdar får ett på samma sätt bildat namn, »s Lars», efter Anders Larsson, som från 1630 ägde densamma, förstå vi, att denna namnform nu börjar bli den vanliga vid sidan av den äldre enkla.

Fram emot mitten av 1700-talet visa sig de första tecknen till ännu mer sammansatta gårdsnamnsformer. Så blir t. ex. fallet, när gården n:r 6 i Mom »s Lars» ett århundrade efter ovan nämnde Anders Larsson undergår delning. Nu kallas den gamla gården n:r 6 »s Lars Pellas» och den nya »sLars Ollas». Dessa rikare utbildade namnformer bli sedan genom nödtvång och sed under 1700- och 1800-talen allt vanligare.

Att gårdar uppkallats efter kvinnor är sällsynt. Exempel härpå kunna dock anföras. Så uppkallades gården See n:r s. 1 »Liskens» efter hustru Elisabet Olsdotter, född 1725, död 1808. Hit kan ock föras Bro s. 7 »Stinus». Förste bonde på denna gård var masmästaren och bergsmannen Anders Persson, född på Bro n:r 7 1728 och död 1799. Han var gift med soldaten Zachris Vibergs dotter Anna, och då sedan männen i gården omväxlande burit namnen Per och Anders och deras hustrur Brita och Karin, förefaller gårdsnamnet »Stinus» oförklarligt. Men en förklaring gives dock. Ovannämnde soldaten Zachris Vibergs änka, Anders Perssons svärmöder, hette Stina Persdotter, född 1711, död 1800, och då Anders Persson under sin masmästaretid och än längre med sin hustru var boende hos svärmödern, som tidigt bliven änka överlevde både dottern och mågen, låg

det nära till hands att till åtskillnad från andra med namnet Anders i denna stora by kalla honom Stinas Anders. Vem som sedan hjälpte till med »latiniseringen» av Stinas till Stinus, om det var prästen på husförhöret eller byborna själva, därom vet ingen något. Bland utanvidsgårdarna kunna vi som exempel på ett gårdsnamn av denna typ nämna »Injebörs» i Norrberg. Till ägarenamnstypen höra till sist även de gårdsnamn, som bildats av soldatnamn, såsom »Seblads» Sätra 2 s. 3, »Tjöders» Sätra s. 6. Sådana gårdsnamn finnas i stort antal såväl bland bondgårdarna som utanvidsgårdarna.

Närmast besläktade med de ägarenamnstyper, som hittills behandlats, äro de gårdsnamn, som beteckna *släktskap* eller *yrke*. Till gårdsnamnen av *släktskapstyp* kunna vi i Ovansjö räkna »Fasmors» (Farmors) Övermyra n:r 2 och från senare tid sådana som Mormors, Fasters, Farbrors. Namnet Fasmors är, som nedan skall visas, från 1600-talets mitt, härledande sig från en Anna Hansdotter, död 1659. Till släktskapstypen kunna ock räknas sådana gårdsnamn som Stor-Jönnes, Liss-Jönnes, Lissel-Erkas. För deras härledning skall redogöras vid behandlingen av de byar, dit de höra.

Till *yrkestypen* höra gårdsnamn sådana som Skommars, Skräddars, Svarvars, Bälgmakars, Masmästars, Skolmästars, Sämskars, Klockars, Gästgivars, Förars, Böras, Piparbo. Några av dessa av ägarens yrke härledda gårdsnamn äro mycket gamla. När någon av de gamla gårdarna bär t. ex. namnet Skommars, visar det tillbaka till en tid, då yrkesmännen voro att söka bland bönderna och inte som senare bland det allt talrikare utanvidsfolket.

I många av våra byar finna vi gårdsnamnen Gammelgårds och Nygårds. Den gårdsnamnstyp de företräda kunna vi kalla *ålderstypen*. Dessa namn ha uppkommit samtidigt och parvis. En gård med namnet Gammelgårds är givetvis äldre än gården Nygårds i samma by, men bådas *namn* ha bildats samtidigt, d. v. s. vid den tidpunkt, då den yngre gården utbrutits ur den äldre. Namnet Gammelgårds betyder således inte, att gården med detta namn är äldre än alla de övriga gårdarna i byn utan endast att den är den äldre i förhållande till den utbrutna Nygårdsgården. Icke alltid finnas dessa båda gårdsnamn bevarade sida vid sida, men det betyder endast att en av de båda gårdarna försvunnit eller fått annat namn. Namnen Gammelgårds och Nygårds beteckna alltså alltid ett huvudnummer med därifrån utbrutet subnummer eller två efter varandra följande huvudnummer, som ursprungligen hört samman. De äldsta namnen av denna typ äro Jäderfors n:r 2 och Nor n:r 2 från 1600-talets mitt och senare

hälft och Mom n:r 3 »Nygårds» från 1700-talets första årtionde, då utbruten från n:r 2 »sMicks». De övriga namnen Gammelgårds och Nygårds äro från tiden efter 1730. De gårdar, som då fingo namnet Gammelgårds, hade tidigare haft andra namn, som till att börja med ställdes framför tilläggen Gammelgårds och Nygårds för att så småningom bortfalla och glömmas. En föregångare till gårdsnamnen av denna typ är byanamnet Nygården från omkring år 1600.

Bland gårdsnamnstyperna finnes ännu en vanligt förekommande, vilken jag här kallar *belägenhetstypen*.

Även denna gårdsnamnstyp är, så vitt nu kan dömas, av jämförelsevis sent ursprung. Och även här — jag talar om de gamla gårdarna före laga skiftet — kunna vi urskilja, att det vid namngivningen oftast gällt att skilja tvenne ursprungligen samhörande gårdar från varandra. Även här är det oftast fråga om att genom namnet angiva belägenheten inbördes mellan ett huvudnummer och dess utbrutna subnummer eller mellan två huvudnummer, som ursprungligen hört samman.

Namn av denna typ äro sådana som Oppigårds, Nerigårds (Lem, Löväker, Backberg), Oppistugas, Utistugas (Österberg), Nästgårds, Åkras, Tomtas, Broas, Deras, Brunsas, Vimurs m. fl. De äldsta ännu levande gårdsnamnen av denna typ torde vara från 1600-talets senare hälft: Deras, Brunsas, Vimurs; de övriga här nämnda från 1700-talet.

De gårdsnamnstyper jag här behandlat avse huvudsakligen Ovan sjö gamla bonde- och bergsmansgårdar, och jag har avsiktligt undvikit att närmare undersöka utanvidsgårdarnas rika namnbestånd. Ej heller har jag närmare berört namngivningen av de efter laga skiftet tillkomna gårdarna. Dessa senare ha förklarligt nog i mycket större utsträckning än de äldre, i de trånga, tättbebyggda gamla byarna benämnts efter sin belägenhet, såsom Söderåsas, Nyrönnings och Kyls.

En uppsats om gårdsnamnen i Ovan sjö borde väl ock något beröra vad jag måhända något oegentligt vill kalla deras formlära. Jag menar därmed de olika former namn av samma ursprung kunna få, t. ex. Lassas och Larses, Hönjes i Österberg och Hångsas i Järbo (båda namnen efter ägare med namnet Hängel), Jönses och Jönsas, Pers och Pellas, Ansas och Andersas, Olars (med tonvikten på första stavelsen, till skillnad från Ol'Lars) och Ollas, Erkas, Erksas, och Erskas. Dessa olika namnformer bero troligen ej av tillfälligheter utan sannolikt av olika tiders språkbruk; så t. ex. torde namnet Lassas vara äldre än Larses. Kanske kan man också våga det antagandet, att man här möter olika dialektformer från skilda sockendelar.

En annan anmärkningsvärd språklig egendomlighet hos gårdsnamnen i Ovansjö är deras djärva namnsammandragningar, såsom »kErs» av Erik Ers, »sErs» av Anders Ers(son), »sMass» av Anders Matts(son), »sMicks» av Anders Mickels(son), »kosch»=»kOls» av Erik Ols(son), »sJons» av Anders Jons(son), »sHans» av Anders Hans(son) o. s. v. Huruvida detta namnbildningssätt förekommer på andra håll är av författaren icke känt. Det synes dock icke ha förekommit i de angränsande socknarna Torsåker och Svärdsjö. Även i Hälsingland lär detta namnbildningssätt vara okänt.

Den tid, som stått till mitt förfogande för utarbetandet av denna studie, har varit alltför knapp för att medgiva en grundligare utredning av det rika ämnet, men åtskilligt av vad som ovan sagts om namngivningen av bonde- och bergsmansgårdarna torde äga sin tillämpning även på utanvidsgårdarna.

Här nedan följer en redogörelse för det resultat, som släktgårdsundersökningen i Ovansjö givit angående ursprunget till de äldre bonde- och bergsmansgårdarnas namn.

Mom.

De äldsta gårdarna i denna by äro n:o 1 »Ol'Hans», n:o 2 »sMicks», n:o 4 »Jönnes», n:o 6 »sLars», av vilken den nuvarande s. 6 »sLars» Ollas» är direkt arvtagare. Samtliga dessa 4 huvudnummer förekomma i 1550-talets skattelängder. Dock synes n:o 1 och 2 ännu på 1540-talet utgjort en enda gård, ty vid denna tid nämnes endast 3 gårdar i byn.

N:o 1 »Ol'Hans». Gården är uppkallad efter Olof Hansson, vilken redan år 1607 nämnes som gårdens ägare.

S. 1 »Hampusas». Förste bonde på denna gård, som bildades genom utbrytning från n:o 1 omkring 1720, var Hans Olofsson, född 1686, död 1728. Enda förklaringen till detta gårdsnamn synes vara att denne Hans Olofsson kallats Hampus. Släktrationen förmåler ock, att den förste bonden på gården hetat Hampus. Möjligt är också, att namnbildningen föranletts av behovet att så tydligt som möjligt särskilja den nya gården från den gamla gården Ol'Hans. Ol'Hans och Hanses hade blivit för lika. Då blev Hampusas fylligare och bättre.

N:o 2 »sMicks». Denna gård är uppkallad efter Anders Mickelsson, som var måg i gården och nämnes som bonde här redan 1610. Död omkring 1630. Någon med namnet Mickel har sedan ej funnits i gården.

N:o 3 »Nygårds». Denna gård utbröts från n:o 2 omkring år 1700 och bär sedan den tiden sitt namn.

N:o 4 »Jönnes». Namnet kan vara av medeltida ursprung. Den äldste kände Jöns på denna gård var Jöns Persson, som var farbror till ärkebiskop Lenæus och bonde från omkring 1570. Hans fader, som också var bonde på gården och första gången nämnd år 1541, hette Pelle Jönsson, varav kan antagas,

att namnet Jöns sannolikt burits av ägare till denna gård redan tidigare. Men även senare under 1500- och 1600-talen är Jöns vanligt namn i gården.

N:o 5 »sPers». Förste ägare till denna gård, som utbrutits från n:o 4, är Anders Persson, bonde från 1651. Gårdsnamnet efter honom.

N:o 6 och s. 6 »sLars Pellas» och »sLars Ollas» ha sina namn från tvenne sysslingar, Olof Andersson, född 1704, och Per Andersson, född 1709, vilka delade den gamla gården, som före delningen tydligen hetat »sLars» efter de båda sysslingarnas farfarsfar Anders Larsson, ägare från omkring 1630.

N:o 11 s. 2 »Palmens». Har sitt namn efter korpralen Per Palm, född 1762, död 1813, son till bergsmannen Per Larsson, Mom. n:o 2.

Hur fyndigt och påpassligt man utnyttjade »konjunkturerna» vid gårdsnamnsbildningen visas av namnet på en av utanvidsgårdarna i byn »Bias». Namnet kommer därav, att Ovansjö förste biodlare där hade sitt hem. Han hette Olof Olsson, född 1774, död 1834. Om honom står antecknat i husförhörsboken för åren 1808—1813 »Sköter Biin». För övrigt stammade han och var skrivkunnig.

Yttermyra.

N:o 1 »Jönses».

N:o 2 »Lammörs Nygårds».

s. 2 »Lammörs gammelgårds». Här se vi ett exempel på, huru ett subnummer kan vara äldre än sitt huvudnummer, beroende på någon överenskommelse, när utbrytningen skedde. Namnet »Lammörs» efter Lambrikt Persson, som ägde gården 1578—1618. Sedan den tiden har namnet Lambrikt ej förekommit i gården. Gårdarna 2 och s. 2 inköptes under 1800-talets förra hälft av brukspatron Thore Petre på Hammarby. Genom byte med brukspatron Hjalmar Petre hitflyttade år 1856 de båda ägarna av Hammarby n:o 5 »kErs» och n:o 4 »Pers» och kommo härefter dessa gårdsnamn att ersätta de gamla. Namnet »kErs» har sedan överflyttats ännu en gång till Nygården n:o 2.

N:o 3 »Ansas». Uppkallad efter Anders Hansson, född 1624. Senare namn »Erik Ers».

s. 3 »Per Anders». Förste bonde på denna gård var Per Andersson, född 1726.

2 s. 3, 3, s. 3 »Tomt gammelgårds» och »Tomt nygårds». Gården 2 s. 3 hette ursprungligen före delningen »Tomtas», bygd som den var på byns s. k. tomt.

N:o 4 »Lassas». Namnet Lars har förekommit i denna gård nästan i varje släktled, åtminstone från början av 1600-talet. Omöjligt att säga, efter vilken Lars gårdsnamnet bildats. Namnformen »Lassas» torde dock visa tillbaka till 1500- eller 1600-talen.

N:o 5 »Skräddars». Namnet efter en skräddare, som varit bonde på gården. Ovisst när.

Lem.

N:o 1 nu Lemstanäs. Dess gamla gårdsnamn okänt.

N:o 2 »Hans Lars». Efter Hans Larsson, gårdens ägare i början av 1700-talet.

s. 2 »*Akras*». Vid gårdens utbrytning från n:o 2 — omkring 1780 — byggdes den inte upp i den gamla bykärnan utan ute på den åker, där den ligger än i dag.

N:o 3 »*Erskas*». Uppkallad efter Erik Andersson, som var bonde här i början av 1700-talet.

N:o 4 »*Oppigårds*», s. 4 »*Nerigårds*». Gårdsnamnen äro från 1770-talet, då subnumret utbröts. Det gamla gårdsnamnet före denna tid är okänt.

N:o 5 »*Jönses*». Åren 1620—1657 var Jöns Persson ägare till gården. Men redan 1551 ägdes gården av en Jöns.

s. 5 »*Nygårds*». Gården utbröts från n:o 5 på 1770-talet.

Utanvidsgården »*Hanses*» har sitt namn efter soldaten Hans Gavelström i början av 1700-talet.

Nor.

År 1541 och sedan långt fram på 1600-talet funnos i Nor endast 2 gårdar, de förmögnaste i socknen. Läget vid den gamla vintervägen från Bergslagen över Storsjön hade antagligen kraftigt bidragit till välståndet i denna by. Från en av dess gårdar kom Ericus Andreae, som 1558 blev kyrkoherde i Ovan-sjö. Han fäste i sigillet sin fädernegårds gamla bomärke. I en gammal handling, som berör tidiga 1500-talsförhållanden, talas om »*hemmanet Nor*», varav skulle kunna dragas den slutsatsen, att endast ett hemman funnits i Nor vid 1500-talets början. Några fullt säkra slutsatser kunna dock av denna notis icke dragas.

N:o 1 »*Broas*». Gården har fått sitt namn av läget vid bron över Norbyggeån; nyuppfördes där omkring 1800.

s. 1 »*Nisches*» = »*Nilses*». Detta är antagligen namnet på den gamla gården n:o 1 före delningen. Uppkallad efter Nils Ersson, ägare från 1658. Namnet Nils har även sedan funnits i gården.

N:o 2 »*Nygårds*». Ett av socknens äldsta Nygårdsnamn. Om namnet är ursprungligt, har det bildats samtidigt med gården vid 1600-talets mitt.

N:o 3 »*Ollas*». Troligen uppkallad efter Olof Olofsson, ägare från 1651. Den gamla Ollasgården är nu försvunnen, uppslukad som den är av en gammal utanvidsgård »*Hjortens*», som uppkallats efter en soldat Lars Hjort, född 1745, död 1822. Denne Lars Hjorts dotterdotters man, Jöns Jönsson, inköpte i två omgångar den gamla gården n:o 3, och Hjortensgården fick det gamla huvudnumret.

s. 3 »*Jönses*». Förste ägare av denna gård var Jöns Olsson, född 1762 på Nor n:o 3.

N:o 4 »*Hanses*». Uppkallad efter Hans Olofsson, ägare från 1612. Gården kallas i äldre tider på grund av sin belägenhet »*Gavelhyttan*», vilket namn numera användes om hela bebyggelsen omkring den gamla kvarnen vid Gavleåns utlopp i Storsjön. Nu kallas gården n:o 4 oftast »*Böras*» eller »*Börars*», vilket namn kommer av att ägarna av denna gård under 1800-talet som binäring till jordbruket haft att bryta eller »böra» (=borra) den vackra röda sandstenen, som fanns på gårdens ägor.

s. 4 »*Norgrens*». Förste ägare var mjölnaren Anders Nordgren, född 1786.

2 s. 3 »Koppars». Gårdens äldsta namn är Koppartjärn och är ursprungligen en del av Näs by. Nämnas första gången omkring 1650 och är uppkallad efter den lilla tjärn, där den är belägen.

Näs.

Byn kallas ofta Burmansnäs, till skillnad från Näs i Järbo, nu Finnäs. Detta namn är dock ej äldre än från 1600-talets senaste år, uppkallat efter fogden Måns Burman, död 1670.

N:o 1 »Per Ers». Bland ägarna av denna gård märkes en Per Eriksson, född 1624, död 1705 (drunknade på Näsbyggesjön på väg till kyrkan). Han är den ende ägaren med detta namn sedan 1540.

s. 3 »Koppartjärn». Gården, som ursprungligen hört samman med Koppars i Nor, har därifrån fått sitt namn. Ursprungligen hörde båda Kopparsgårdarna till Näs by.

Storvik.

Byns äldsta kända namn är Wik, sedan Storvik, till skillnad från det nu försvunna Lillvik.

N:o 1 »Smess». Ovisst efter vilken av sina ägare gården fått detta namn.

N:r 2 »Olars». Namnet Olof har varit vanligt i denna gård ända sedan 1500-talet. Olof Jönsson var ägare här 1594—omkring 1617. Hans sonson Olof Persson 1630—1636.

N:o 3 »Per Ers Hanses». Denna gård har ursprungligen hört samman med n:o 4 »Per Ers». Utbruten från n:o 4 omkring 1700. Förste ägare var Hans Jönsson.

N:o 4 »Per Ers». Knekten Per Eriksson var ägare av denna gård 1600—1625. Ingen annan ägare med detta namn är känd sedan år 1555.

N:o 5 »Nästgårds». Namnet betyder detsamma som grannas. Gården har ursprungligen hört samman med gården n:o 6. Utbruten omkring år 1700. Namnet tydligen bildat av folket i den av byns gårdar, som fick den nya gården som närmaste granne. Namnet har sedan upptagits av andra i byn och socknen.

N:o 6 »Skommars». Okänt efter vilken av sina ägare gården erhållit detta namn.

N:o 7 »Knuts Pellas».

N:o 8 »Knuts Hanses».

Dessa gårdar utgjorde ursprungligen tillsammans en gård, som före delningen tydligen kallats »Knuts». Den ende med namnet Knut på denna gård är Knut Ersson, som ägde gården 1601—1607. Gårdsdelningen skedde omkring 1675. Ägare till n:o 7 blev då »Unge» Per Andersson och till n:o 8 Hans Jönsson. Efter dem gårdsnamnen.

N:o 9 »Gammelgårds».

s. 9 »Nygårds».

Dessa gårdsnamn äro från 1700-talets senare hälft, då gårdarna bildades genom delning. Den gamla gården har troligen tidigare hetat »sErs» och har troligen från denna gård utgått gården n:o 10 »sErs Pellas».

N:o 10 »*sErs Pellas*». Se ovan! Förste ägare till denna gård var Per Olsson, omkring 1700.

Namnet Gammelgårds har nu övergått till en av utanvidsgårdarna i Storsviksbacken, dit bergsmannen Anders Andersson på n:o 9, född 1769, år 1819 överflyttade.

Nygården.

Denna by blev till under 1600-talets första årtionde.

N:o 1 »*Andersas*». Den första med namnet Anders på denna gård är Anders Andersson, född på Storsvik n:o 9 år 1722, gift hit 1748, död 1800.

N:o 2 »*Hanses*». Två bönder med namnet Hans har funnits på denna gård: Hans Jakobsson (son till den förste kände bebyggaren i Nygården finnen Jakob Simonsson). Hans Jakobsson död år 1693. Den andre Hans är Hans Persson, som genom gifte kom till Nygården 1750, född 1730 i Asen 5, död 1805. Nygården n:o 2 kallas nu »*kErs*», sedan Anders Olsson från *kErs* i Yttermyra mot 1800-talets slut hitflyttade.

Vall.

Denna by började komma ur bondehänder redan på 1680-talet. Sedan förvandlades så småningom samtliga gårdar till landbogårdar, vilka först i vår tid återigen blivit egna bondgårdar.

N:o 1 gårdsnamnet okänt.

N:o 2 »*Brunnsas*». Antagligen efter en på eller vid gården belägen brunn.

N:r 3 »*Hindrikas*». Bonde på denna gård var Hindrik Olsson, född 1681 i Kungsberg, gift till denna gård vid mickelsmäss 1713. Död 1741.

s. 3 »*Sveas*». Låg utanför den gamla byn, längst söderut eller sydväst mot Lillviksgränsen på gammal skogsmark, som en gång använts som svedjeland. Därav namnet. Ägaren flyttade 1859 till Norrberg, då namnet »*Sveas*» övergick till den där inköpta gården n:o 5.

N:o 4 »*Klockars*». Lars Johansson (klockare i Ovansjö åtminstone från 1662 till ett stycke in på 1680-talet), var bonde på denna gård före dess delning i n:o 3 och n:o 4 omkring 1670. N:o 4 är den gamla gården. Lars Johansson dog 1709, 99 år gammal. Redan 1641 omtalas i kyrkans räkenskaper en Lasse klockare.

N:o 5 »*Jönses*». Namnet från 1600-talet eller äldre.

N:o 6 »*kOls*» (uttalas *kosch*). Efter Erik Olsson, bonde på denna gård från 1600-talet.

s. 6 »*Nygårds*». Gården och namnet från omkring år 1750.

N:o 7 okänt gårdsnamn.

N:o 8 »*Vimurs*». Antagligen ett belägenhetsnamn. Den gamla gården låg längst västerut i byn mot lågmarken eller myren (muren) där.

Bro.

N:o 1 »*Anders Hans*». Anders Hansson var gårdens ägare 1640—1653. Sedan har ingen på gården burit detta namn.

N:o 2 »*Erik Ers*». Detta namn sedan Erik Eriksson från Vall s. 6 »*Nygårds*» köpte denna gård. Gården hette förut *Pellas*.

på gården n:o 6 »Hönjes» och ingick år 1679 äktenskap med Anna Larsdotter, dotter till bonden Lars Jönsson på n:o 3.

N:o 4 »Jönses». Förste bonde på denna gård, sedan det gamla n:o 3 och 4 omfattande hemmanet delats, var Jöns Olsson, som nämnes redan 1567, och avled omkring 1610.

N:o 5 »sErs». Gårdsnamnet kommer från Anders Eriksson, förste bonden på gården sedan 1640-talets senare hälft.

s. 5 »sErs Nygårds». Gården utbröts från n:o 5 omkring 1820.

N:o 6 »Hönjes». Ett gammalt släktnamn i denna gård är Hängel (skrives ibland Holger). Den äldste kände bäraren av namnet är Hängel Andersson, skriven för gården redan 1555. Den siste med namnet Hängel var här den Hängel Andersson, som nämnes i längden över Älvsborgs lösen av 1614. Han var sonson till den förste.

N:o 7 »Ollas». Gården nämnes första gången 1640 och bär med säkerhet sitt namn efter förste ägaren Olof Andersson.

»Andersas». Denna utanvidsgård uppkallad efter sin upphovsman, bergsmannen Anders Zackrisson från Österberg n:o 1, född 1734.

»Nybergs». Utanvidsgård, uppkallad efter barnaläraren och coopverdie-sjömannen Jöns Nyberg, född 1787.

Övermyra.

När vi först lära känna denna by år 1541, finnas där två gårdar, och därvid förblir det ända till mot slutet av 1600-talet. Den ena av dessa gårdar omfattade 7, den andra 10 öresland. Den förra kom med tiden att utgöra n:o 1 i byn, medan numren 2 och 3 härröra från den senare.

N:o 1 »Liss Jönses».

s. 1 »Stor Jönses».

Dessa gårdsnamn ha uppkommit samtidigt vid tiden för den gamla gårdens delning vid 1700-talets början. Ägare av n:o 1 blev då Jöns Larsson, född 1687, medan farbrodern Jöns Andersson, född 1668, fick s. 1. N:o 1 blev då uppkallad efter den yngre Liss Jöns och s. 1 efter den äldre Stor Jöns.

N:o 2 »Fasmors = »Farmors». Längre har jag sökt efter vem denne farmor kunde vara och tror mig nu ha funnit henne. Hon kan näppeligen ha varit någon annan än den Anna Hansdotter, som var dotter till Hans Persson Målare (länsman och svåger till kyrkoherde Ericus Andreæ), och gift med rytaren Hans Eriksson. Då mannen var mycket borta i krig, blev Anna Hansdotter den som stod för gården. Med kraft försvarade hon under årtionden dess rättigheter både vid tinget och eljest, vilket förklarar, att hon av en yngre generation aktades som gårdens verkliga ägare. Hon synes ock länge ha överlevat sin man. Hon dog 1659. Hennes sonson Hans Johansson var bonde på gården redan före 1670, varav kan slutas till namnets ålder.

4 s. 2 »Danils». Uppkallad efter Daniel Andersson från Kungsberg, född 1704, som den 28 december 1736 ingick äktenskap med Anna Johansdotter från Övermyra n:o 2.

N:o 3 »Erskas». Förste bonde på denna gård, som bildades på 1690-talet genom utbrytning från n:o 2, var Erik Hansson, född 1662, död 1717.

s. 3 »Tomtas». Den första gården, som byggdes ute på tomten i byn.

N:o 3 »*Ol'Jöns*». Bönderna och bergsmännen på denna gård ha i åtta led hetat omväxlande Olof Jönsson och Jöns Olofsson. Den förste Olof Jönsson var gårdens ägare 1625—1645. Gårdsnamnet antagligen efter honom.

s. 3 »*Nygård*». Bildades omkring 1780. Förste ägare var Olof Olsson, son på n:o 3, född 1749.

2 s. 3 »*Jan Svens*». Den förste ägaren av denna gård, som är äldre än s. 3, var Jan Svensson, född 1688 i Högbo, död 1743, gift 1721 med Anna Jönsdotter från n:o 3.

N:o 4 »*Erik Jöns*». I fem led ha bönderna på denna gård hetat omväxlande Erik Jönsson och Jöns Ersson. Den förste Erik Jönsson var ägare 1600—1640.

N:o 5 »*Abrams*». Abram, Abraham vanligt namn i gården ända in i våra dagar. Den förste med detta namn var Abraham Eriksson, född 1659. Ägare från 1685.

N:o 6 »*Hanses*». Den ende ägaren med namnet Hans i denna gård var Hans Jönsson, som var bonde här 1644—1675.

N:o 7 »*Ansas*». Torde vara uppkallad efter Anders Jönsson, född 1610, död 99 år gammal 1709.

s. 7 »*Stinus*». Se inledningen!

N:o 8 »*Ol'Lars*». Två bönder i denna gård ha hetat Olof Larsson, av vilka den ene var ägare 1622—1654, den andre 1773—1788. Med sannolikhet är gårdsnamnet efter den förre.

Västerberg.

Gårdarna 1, 2 och 6 uppgingo under 1700-talet i Västerbergs herrgård. Dessa gamla nu försvunna gårdars namn äro icke kända. Västerbergs herrgård köpte även ett stycke av n:o 3 och övertog samtidigt detta huvudnummer, men den gamla gården n:o 3 levde dock kvar såsom s. 3, och det gamla namnet på n:o 3 »*Hanses*» bibehölls.

N:o s. 3 »*Hanses*». Den förste kände Hans i denna gård är Hans Larsson, ägare 1616—1649. Gårdsnamnet kan ej vara efter någon annan än honom.

N:o 4 »*Jöns Ols*». Uppkallad efter Jöns Olofsson, bonde på gården från omkring 1675.

N:o 5 »*Göras*». Gården utbröts från n:o 4 omkring 1680 och är uppkallad efter förste bonden Göran Hindersson.

Österberg.

N:o 1 »*Oppistugas*».

N:o 2 »*Utistugas*».

Dessa båda gårdar uppkommo genom klyvning. Den gamla gården delades mot 1600-talets slut mellan de två bröderna Zackris Hansson, född 1634, och Johan Hansson, född 1646, av vilka den förre fick n:o 1, den senare n:o 2. Gårdarna fingo sitt namn genom sin inbördes belägenhet i byn. Än i dag ligger gården Oppistugas högst upp på den gamla byplatsen, synlig vida omkring. Den gamla, odelade gårdens namn är ej känt.

N:o 3 »*Ingels*». Den förste och ende ägaren av gården med namnet Ingel var Ingel Olsson, född 1644, död 1710. Han var född i Österberg, sannolikt

Åsen.

N:o 1 »Per Ers». Uppkallad efter Per Eriksson, född 1637, död 95-årig 1732. Bonde här sedan 1660-talet.

N:o 2 »Jonas». Namnet efter Johan Jönsson, bonde här sedan 1660-talet.

N:o 3 »sJons». Åsen n:o 1, 2 och 3 utgjorde tillsammans ända till mitten av 1600-talet ett odelat hemman. Anders Jonsson var bonde på detta omkring 1604—1636. Gården n:o 3 måste ha uppkallats efter honom, då i gårdens ägarelängd ingen med liknande namn kan igenfinnas.

N:o 4 »Lars Pers». Lars Persson var bonde här sedan 1679.

s. 4 »Klockars» eller »Sanders». Olof Isaksson, född 1733, klockare från 1775, var ägare av denna gård. Hans son Isak kallade sig Sandler efter Sandbacka, där denna gård alltid varit belägen. Namnet Klockars är alltså det äldre.

N:o 5 »Per Ols». Gården bildades omkring 1700 av sonen på n:o 4 Olof Persson. Gården uppkallad efter hans son Per Olsson. Namnet Per Ols övergick sedan till hemmanet s. 5, som också kallas »Humlas» efter soldaten Olof Humbla, född 1678.

N:o 6 »Garvars». Namnet från början av 1800-talet efter den garverirörelse, som där bedrevs av garvaren Salling. Gårdens äldre namn okänt.

s. 6 »Jönses». Förste ägaren av s. 6 var kyrkvärden Jöns Andersson, född 1732 å Storvik n:o 5 »Nästgårds», död 1803, gift 1753 med Maria Göransdotter på Åsen n:o 6.

N:o 7 »Åkes». Omkring 1675 blev mågen i gården, Åke Mickelsson, bonde här. Gården finnes ej mer. Gick ur släkten under 1800-talets förra hälft.

s. 7 »Holmströms». Erik Johan Holmström, född 1776 i Helsingfors, Finland, var först klensmed i Backberg men köpte 1822 denna gård.

N:o 8 »Ol' Ols». Uppkallad efter Olof Olofsson, bonde på gården från omkring 1680.

N:o 9 »Pellas». Per Johansson, född 1644 på hemmanet Övermyra n:o 2 »Fasmors», blev genom gifte 1676 ägare till denna gård. Visserligen ha även i senare generationer namnet Per förekommit, men med all sannolikhet kan namnet härledas från denne Per Johansson.

N:o 10 »Lassas». Sedan 1541 har endast en ägare med namnet Lars eller Lasse funnits på denna gård, nämligen Lars Eliasson, född 1682 på Åsen n:o 6, som 1710 genom gifte med bondeänkan Ingeborg Olsdotter blev bonde på gården. År 1542 hette emellertid gårdens ägare Per Larsson och kunna vi alltså bakom honom skymta en Lasse.

N:o 11 »Erkas». Förste bonde här var tolvmannen Erik Johansson, född 1674, död 1726.

Vattan.

N:o 1 »Gammelgårds».

s. 1 »Nygårds».

Namnen uppkommo vid den gamla gårdens delning vid 1800-talets början. Föga troligt att den gamla gården dessförinnan nämnts med annat namn än bynamnet. Den var ju enda gården i byn, nämnd första gången 1605.

Stocksbo.

N:o 1 »Pers». Uppkallad efter Per Johansson, bonde här från omkring 1630. Någon Per har sedan ej funnits i denna gård.

N:o 2 »Danils». Har sitt namn efter Daniel Johansson, bonde här från omkring 1640.

N:o 3 »Jänisas». Nämd efter Johan Persson, bonde från omkring 1670. s. 3 »Forsbergens». Efter korpralen och skolmästaren Karl Erik Forsberg, född 1791 i Sunnanå.

»Lobo». Utanvidsgård. Uppkallad efter soldaten Erik Ersson Lo, född 1792.

Lövåker.

Ursprunget till denna by är torpet Lövåker, upptaget omkring 1630 av bondesonen Olof Jönsson från Västerberg n:o 6. Nämnas första gången 1633.

N:o 1 »Nerigårds».

s. 1 »Oppigårds». Namnen uppkommo, när den gamla Lövåkersgården delades omkring 1790. Beteckna gårdarnas inbördes läge. Dessförinnan var nog bynamnet den enda beteckningen för gården.

»Piparbo». Uppkallad efter Piparen (fältmusikant) Per Rosenlöf, född 1700, död 1772. Gift här 1722.

Åttersta

N:o 1 »Gammelgårds».

s. 1 »Nygårds».

N:o 2 »Lissel Erkas».

Gårdarna n:o 1 och 2 ha samma ursprung. Siste ägare av den ännu odelade gården var Johan Nilsson. 1630—1651; död 1659. Gården delades 1651 mellan sonen Erik Johansson och mågen Erik Pedersson, född 1609, död 99-årig 1708, av vilka den förre var yngre än den senare. Då båda hette Erik, kallades den yngres gård, n:o 2, Lissel-Erkas. Följdriktigt skulle då den äldres gård, n:o 1, ha kallats »Stor-Erkas». Och så blev även förhållandet, ty ännu levande tradition förmäler, att gården n:o 1 en gång hetat »Stor-Erkas». Benämningen Stor-Erkas på n:o 1 tycks dock ej ha bibehållit sig mer än ett århundrade eller till omkring 1750, då gården delades och den nya gården s. 1 tillföll en son i gården, Zackris Zackrisson. Namnen på n:o 1 och s. 1 blevo nu »Stor-Erkas Gammelgårds» och »Stor-Erkas Nygårds», varav sedan snart nog blivit de ännu brukade namnen Gammelgårds och Nygårds.

N:o 3 »Jönses». Jöns Jönsson från Lövåker, född 1690, gift 1711 med Margita Larsdotter, har givit gården sitt namn.

N:o 4 »Hanses». Äldste kände bonde på denna gård är Anders Hansson från 1585. Efter hans son, Hans Andersson, ägare 1633—1653, har gården tydligen uppkallats.

N:o 5 »Deras». När gårdsnamnen första gången finnas antecknade i husförhörboken, år 1836, står för denna gård: Deras=grannas. Någon bättre förklaring till detta gårdsnamn är ej lätt att finna. Återigen ett exempel på hur ett gårdsnamn, som från början endast varit brukat av folket i närmaste gård, tacksamt accepterats av hela bygden.

N:o 6 »*Nybonnas*». Vilken »ny bonde», som givit gården dess namn, kan ej med bestämdhet sägas.

N:o 7 »*Pellas*». Namnet Per är gammalt i denna gård. Per Andersson var bonde här 1542—1565 och Per Olofsson 1653—1687.

s. 7 »*Återvalls*». Efter soldaten Olof Ersson Återvall eller Åttervall; död i 1741—43 års krig. Hans son, Erik Olsson, gifte sig med bergsmansdottern Anna Hindriksdotter från Åttersta n:o 7, och deras måg, Olof Jonsson, masmästareson från Norrberg, blev förste bergsman på Åttersta s. 7 »*Återvalls*».

N:o 8 »*Jugas*». Gårdsnamnet »*Jugas*» bör icke stavas med lj, såsom man gjort t. o. m. i husförhörsboken, ty det har ingenting med verbet ljuga att skaffa. Det kommer i stället därav, att den bonde, efter vilken gården fått sitt namn, burit det hederliga namnet Johan eller, som det ännu hela 1500-talet igenom skrevs, *Jogan* eller *Jugan*. Se vidare den allmänna inledningen.

»*Idens*». Utanvidsgård, uppkallad efter soldaten Lars Id, född 1732 i denna gård.

»*Friskens*». Utanvidsgård, uppkallad efter soldaten Erik Frisk, född 1732.

Norrberg.

N:o 1 »*Erksas gammelgårds*». Erik Andersson var bonde här 1607—1640. s. 1 »*Erksas nygårds*». Förse bonde här var Erik Ersson, född 1695, död 1761. Gården bildad genom utbrytning från n:o 1 på 1720-talet.

2 s. 1 »*Snickars*». Namnet efter snickaren Erik Segerholm, född 1710 i Sättra n:o 5.

N:o 2 »*sHans*». Anders Hansson var bonde här 1612—1651. Död 1655. Namnet troligen från honom, ehuru även hans sonson och dennes sonson hette Anders Hansson.

N:o 3 »*Erik Jöns*». Gården från 1690-talet. Förste bonde här var Erik Jönsson, född på n:o 2 i byn.

N:o 4 »*Herrgårds*» eller »*Knorrings*». Gården, vars äldre namn är okänt, kom vid mitten av 1700-talet ur bondehänder. Därav namnet »*Herrgårds*». Namnet »*Knorrings*» efter Kapten Fredrik von Knorring, född 1767, som bodde där.

N:o 5 »*Sveas*». Gården fick detta namn, sedan bonden på gården Vall s. 3 »*Sveas*» hitflyttade år 1859. Gårdens gamla namn var »*Svens gammelgårds*» och före delningen endast »*Svens*». Under 1600- och början av 1700-talen hette varannan bonde på denna gård Sven (Erik Svensson, Sven Ersson o. s. v.). Den förste kände Sven i Norrberg var Sven Jönsson, som nämnes som bonde här redan 1588.

s. 5 »*Svens Nygårds*». Den nuvarande Svensgården i byn med anor från den gamla.

2 s. 5 »*Vretas*». Gården uppkallad efter belägenheten. Förste bonde här var Anders Andersson, född 1775. Men en gård i Vreten i byn omtalas långt tidigare.

N:o 6 »*Ol'jöns gammelgårds*». Uppkallad efter Olof Jönsson, som ägde gården omkring 1627—omkring 1650. Efter honom ingen bonde här med det namnet.

s. 6 »Ol'Jöns Nygårds». Förste bonde här var Matts Olsson, född 1734 och gift med Lisa Hansdotter från n:o 6.

N:o 7 »Jäns gammelgårds». Johan Olsson var bonde här 1604—1636. Hans sonson hette också Jan Olofsson.

s. 7 »Jänses» eller »Jäns nygårds». Namnet från gamla gården. Förste bonde här var Anders Olsson, född 1724.

N:o 8 »Lars Ers». Lars Eriksson var bonde här från omkring 1654.

N:o 9 »Ol'Ol's». Efter Olof Olsson, född 1636..

s. 9 »Nygårds». Från omkring 1805.

Ett annat namn på gården är »Glåmas».

N:o 10 »Nybonds». Ovisst efter vilken ny bonde.

Backberg.

N:o 1. Numret ägdes av Backbergs herrgård.

N:o 2 »Per Matts». Namnet efter Per Mattsson, bonde från omkring 1660.

N:o 3 »Per Göras». Detta namn efter Per Göransson från Åsen n:o 1, som köpte denna gård 1766.

N:o 5 »Sjöns gammelgårds». Gården uppkallad efter Anders Jönsson, bonde här sedan 1612.

N:o 6 »Jän Hans». Efter Jan Hansson från Nor n:o 3, gift till denna gård 1754.

N:o 7 »Oppigårds».

N:o 8 »Nerigårds».

Dessa namn, som beteckna gårdarnas inbördes belägenhet, uppkommo vid den gamla gårdens delning omkring år 1700.

Jämtvreten n:o 1 »Pellas». Namngivare är gårdens förste bonde, Per Andersson, som samlade detta hemman 1632.

Storbodarne.

N:o 1 »Jänisas». Efter Jan Zackrisson, född 1677, död 1749.

s. 1 »Jönses». Efter förste bonden Jöns Andersson, född 1742. Gården kallas nu »Fasters».

2 s. 1 »Isakas» eller »Carlses». Isak Olofsson var bonde här redan 1607. Namnet Isak har sedan burits av varannan bonde här t. o. m. Isak Andersson, död 1853. Den förste Carl var Carl Isaksson, född 1677, död 1750. Var nämndeman och har gått till eftervärlden som »Storbo-Carl». Denna gård är trots sitt nuvarande subnummer byns äldsta.

3 s. 1 »Andersas». Uppkallad efter Anders Isaksson, född 1734.

Sunnanå.

»Värnikas». Gården bildades omkring 1630. En av dess förste ägare var Värnik Persson, död 1668.

Jäderfors.

N:o 1 »Olars gammelgårds». Namnet härleder sig från Olof Persson, ägare från 1618. Den gamla Jäderforsgården, å vars gränser Per Olsson

Finne den 4 maj 1609 fick Kungligt brev, delades 1618 mellan sönerna Olof och Matts.

s. 1. Gården, som utbröts omkring 1790 från n:o 1, kallades först »Olars nygårds», men senare efter Jöns Olsson, född 1795, död 1882, »Jönsas». Orsaken till denna namnförändring var troligen den, att byn redan förut ägde sin Nygård, nämligen

N:o 2 »Nygårds». Förste bonde här var Matts Persson. Ägare från 1618, död 1667. Bröder till Olof Persson på n:o 1. Det är dock ej säkert att gårdsnamnet är så gammalt. Det kan mycket väl även härleda sig från början av 1700-talet, under förutsättning att s. 2 är äldre än n:o 2, för vilket en del omständigheter tala.

s. 2 »Liasas». Gården har uppkallats efter Elias Eliasson, född 1726. Ett äldre gårdsnamn är »Per Svens» efter Per Svensson från Norrberg n:o 5, född 1660.

N:o 3 »Hamsas». Namnet kan ej förklaras annorlunda än som en härledning av namnet Hans. Den förste med detta namn på gården var Hans Tynnesson, som var bonde här 1650—1682. Även två andra Hansar av samma släkt ha ägt gården. Hans Andersson, född 1689, och Hans Hansson, född 1724.

Sätra.

N:o 1 »Lassas». Efter 1542 ha endast två ägare med namnet Lars funnits på denna gård, nämligen Lars Persson, 1567—1571, och Lars Olofsson, 1613—1651.

N:o 2 »Ol'Jöns gammelgårds». Åren 1607—1648 var Olof Jönsson bonde här. Någon annan ägare med detta namn har ej funnits. Gården kallas nu »Spelmans».

s. 2 »Ol'Jöns nygårds». Gården utbröts omkring 1780.

N:o 3 »Skommars». Gården måste ha haft detta namn redan före 1670, enär den vid denna tid utbrutna gården n:o 4 fick namnet »Lisselskommars».

s. 3 »Andersas». Från 1700-talets förra hälft.

2 s. 3 »Seblads». Gården är uppkallad efter soldaten Lars Hansson Seblad, född 1711. Bondson från n:o 3 »Skommars».

N:o 4 »Lisselskommars». Utbröts från n:o 3 Skommars omkring 1670, och då den var förhållandevis liten, endast 1½ öresland emot stamhemmanets 4 öresland, erhöll den namnet »Lisselskommars».

N:o 5 »Gammelgårds». Vad denna gård hetat före delningen är okänt. Om namnets ålder se nedan på s. 5.

s. 5 »Nygårds». Detta hemman är en av de äldsta subbarna i socknen. Utbrutet till självständigt hemman under 1700-talets andra årtionde. Namnet tydligen från denna tid, liksom även namnet »gammelgårds» på n:o 5.

N:o 6 »Larses». Den ende med namnet Lars på denna gård efter 1542 är Lars Andersson, som var bonde här från omkring 1612. Namnet måste alltså vara från honom.

s. 6 »Tjäders». Gården har sitt namn efter soldaten Hans Tjäder, född 1697, död 1763.

See.

N:o 1 »*Göras*». Göran Pedersson var bonde här från 1650. Före honom nämnes Göran Olsson.

N:o 2 »*Bengters*». Bland bönderna på denna gamla gård finna vi två med Bengt-namnet, nämligen Bengt Olsson från 1555 och Bengt Larsson från 1651.

N:o 3 »*sMass*». Den ende, efter vilken gården kan ha uppkallats, är bonden Anders Mattsson, ägare av densamma sedan 1650. Gården hade utbrutits från n:o 2 något årtionde tidigare. Någon Matts har sedan ej funnits på gården.

N:o 4 »*Lassas*». Den förste kände bäraren av namnet Lars på denna gård är Lars Olsson, bonde här sedan 1644.

N:o 5 »*Knuters*». Gården uppkallad efter Knut Johansson, nämnd som bonde här från 1679.
